

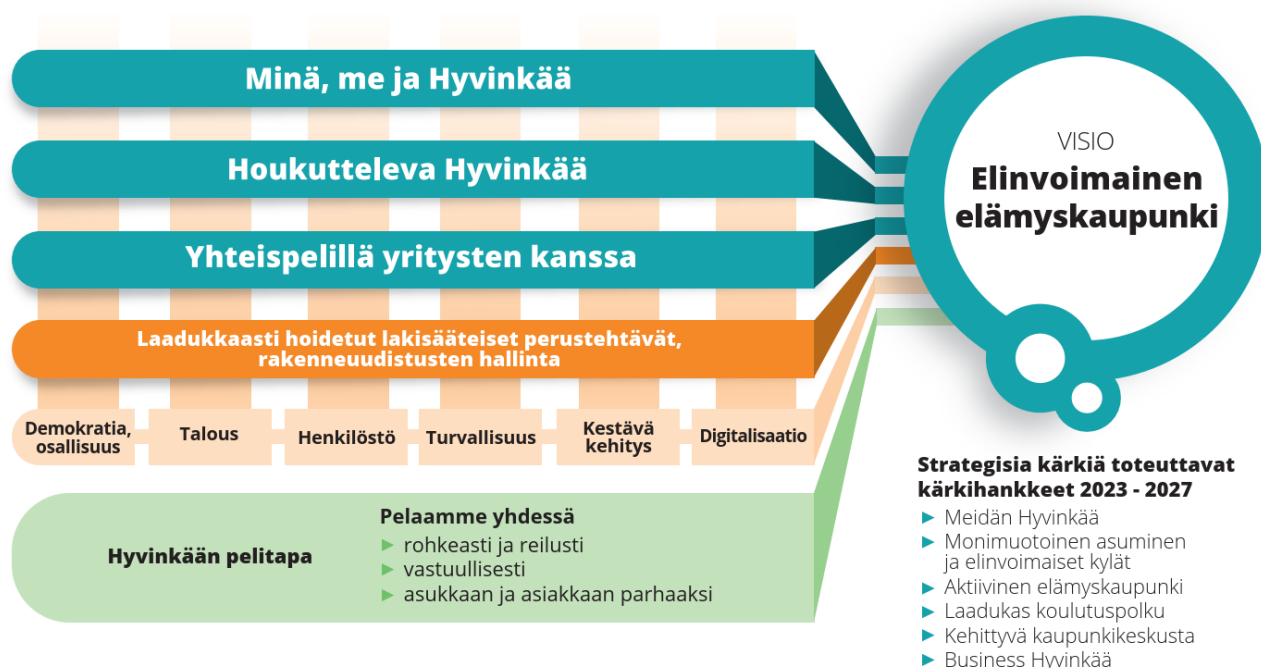
Hyvinkään ympäristöohjelma 2023-2027

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelma 2023–2027

Hyvinkään kaupunginvaltuusto vahvisti kokouksessaan 16.12.2019 Hyvinkään ekologisen kestävyys-tiekartan 2019–2050 ja sitä toteuttavan ympäristöohjelman 2019–2021. Edellisen ympäristöohjelmakauden päätyttyä laaditaan nyt uusi ympäristöohjelma kaupunkistrategia Hyvinkään Pelikirja 2.0:n loppukaudeksi 2023–27.

Ympäristöohjelma toteuttaa Pelikirjan kestävä kehityksen tukipilaria. Tukipilarit ovat strategian pysyviä rakenteita ja ne tulee ottaa huomioon sekä palvelutoiminnassa, että Pelikirjan kärkihankkeita toteutettaessa.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TUKIPILARI PELIKIRJASSA

Hyvinkään pelikirjan kestävä kehityksen tukipilari keskittyy ekologiseen kestävyys-tään. Pelikirjan muissa osissa korostuu sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Pelikirjassa tukipilari on määritelty seuraavasti:

Toimintamme rakentuu kestäväälle pohjalle. Toimimme vastuullisella tavalla, joka on ekologisesti, eettisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävä sekä sosiaalisesti oikeudenmukaista.

Rakennamme tulevaisuuden Hyvinkäästä turvaamalla hyvän ilmanlaadun, pohja- ja pintavesien puhtauden sekä luonnon monimuotoisuuden. Tiedostamme vastuumme ilmastonsuojelussa sekä ilmastomuutokseen varautumisessa. Edistämme toimillamme hiilidioksidipäästöjen vähentymistä hiilineutraalisuutta tavoittelevien Hinku-kuntien tavoitteiden mukaisesti.

Rakennettua ympäristöä suunnitellessamme ja rakentaessamme teemme päätöksiä ja toimenpiteitä, jotka parantavat energiatehokkuutta, tukevat elinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä resurssiviisautta. Näin mahdollistamme luontomme ja luonnonvarojemme säilymisen myös tulevien hyvinkääläisten ja Hyvinkäällä vierailevien iloksi.

Tuemme ympäristökasvatusta ja kuntalaisten ympäristötietoisuuden lisääntymistä. Teemme laaja-alaista yhteistyötä yhdistysten ja yritysten kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Edistämme kestävä liikkuksen mahdollisuuksia koko kaupunkimme alueella.

Hyvinkäällä järjestettävät tapahtumat ovat turvallisia, saavutettavia, yhteisöllisiä sekä ekologisesti kestäviä, jolloin tapahtumien ympäristöjalanjälki on mahdollisimman pieni ja niiden myönteinen vaikutus mahdollisimman suuri.

Edellä mainitun lisäksi edistämme kestävä kehityksen eettistä, taloudellista, kulttuurista ja sosiaalista näkökulmaa kärkihankkeiden ja muiden tukipilarien kautta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

YMPÄRISTÖOHJELMAN RAKENNE JA TAUSTA

Ympäristöohjelma on jaoteltu seuraaviin teemakaistoihin:

- [1. Energiantuotanto ja kulutus](#)
- [2. Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne](#)
- [3. Jätteet ja materiaalit](#)
- [4. Ruoan ja veden tuotanto ja kulutus](#)
- [5. Luonnonvarat ja elinympäristö](#)
- [6. Ympäristötietoisuus](#)

Kuhunkin ympäristöohjelman kaistaan on koottu kyseiseen teemaan liittyviä kansallisia tai alueellisia tavoitteita, Hyvinkään omia tavoitteita ja sitoumuksia, Pelikirjan kyseisen teeman tavoitteita, aiheen päätoimijoita kaupunkiorganisaatioissa ja osin laajemminkin, sekä Pelikirjan kestävästä kehityksen tukipilarin kehitystä kuvaavia mittareita kyseiseltä kaistalta.

Taulukkomuotoon on koottu edellisen ympäristöohjelman tapaan, kyseisen kaistan toimenpiteet, niitä toteuttavat tahot sekä tavoitetaso/ mittari. Taulukon yhteyteen on myös merkitty kuvakkeella mitä YK:n kestävästä kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n tavoitteita taulukon toimenpiteet koskevat.

Hyvinkään ympäristöohjelman toimenpiteillä pyritään osaltaan vastaamaan hiilineutraalisuutta tavoittelevien HINKU- kuntien, kestävästä elämäntapaa tavoittelevan FISU-kuntien (Finnish Sustainable Communities) ja kuntien energiatehokkuus-sopimuksen tavoitteisiin.

HINKU- kuntien tavoitteena on vähentää kunnan alueella syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä ja FISU- kunnat tavoittelevat hiilineutraalisuutta, jätteettömyyttä ja kestävästä kulutusta vuoteen 2050 mennessä. FISU-kuntien välitavoitteet vuodelle 2030 ovat päästövähennyksen osalta sama kuin HINKU-tavoite, kotitalousjätteen määrän väheneminen ja 65 % kierrätysaste sekä kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittaminen. Energiatehokkuussopimuksen osalta tavoitteena on tehdä energiatehokkuustoimenpiteitä yhteensä 7,5 % edestä kaupungin kokonaisenergiankulutuksesta vuoden 2015 tasolta vuoteen 2025 mennessä.

**ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET**

1. Energiantuotanto ja kulutus

Kansalliset ja alueelliset tavoitteet

- Suomi: Hiilineutraalius 2035
- Uusimaa: hiilineutraali maakunta 2030

Hyvinkään tavoitteet

HINKU tavoite (Hiilineutraalisuutta tavoittelevat kunnat):

- 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta

FISU tavoite (Kestävän kehityksen edelläkävijäkunnat)

- Ei-kasvihuonekaasupäästöjä 2050
- 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta
- Kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta

KETS tavoite (Kuntien energiatehokkuussopimus):

- Energiansäästö tavoite 7,5 % vuosina 2017–2025 (4,2 GWh)

Pelikirja:

- Tiedostamme vastuumme ilmastonsuojelussa sekä ilmastomuutokseen varautumisessa. Edistämme toimillamme hiilidioksidipäästöjen vähentymistä hiilineutraalisuutta tavoittelevien Hinku-kuntien tavoitteiden mukaisesti.
- Rakennettua ympäristöä suunnitellessamme ja rakentaessamme teemme päätöksiä ja toimenpiteitä, jotka parantavat energiatehokkuutta, tukevat elinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä resurssiviisautta.

Päätoimijat:

- Kaupungin energiansäästötyöryhmä
- Hyvinkään Lämpövoima Oy
- Tilakeskus

Pelikirjan kestävän kehityksen tukipilarin mittari:

- Kasvihuonekaasupäästöt Hyvinkäällä kokonaisuudessaan ja asukasta kohden
- Energiankulutus kaupungin kiinteistöissä

Energiantuotanto ja kulutus

Toimenpide	Toteuttava taho	Tavoitetaso/ mittari
Lisätään aurinkovoiman käyttöä	Tilakeskus Hyvinkään Lämpövoima Oy	Uuden aurinko- voimatuotannon määrä
Vähennetään päästökauppaan kuuluvien fossiilisten polttoaineiden käyttöä hyödyntämällä vaihtoehtoisia lämmönlähteitä ja mahdollisia lämmönvarastointiratkaisuja sekä tuotannon optimointia	Hyvinkään Lämpövoima Oy	Vähennys 5-10 %
Parannetaan asiakkaiden energian- ja vedenkäytön tehokkuutta ja edistetään siirtymistä öljylämmityksestä uusiutuviin energiatehokkuuspalveluilla ja -ratkaisulla	Hyvinkään Lämpövoima Oy	Energianeuvonnan toiminta
Toteutetaan vuosittain Hyvinkään energiatehokkuus- ja ilmastotoimenpiteiden vuosikellon toimenpiteitä	Kaupungin energiansäästö- työryhmä	Ohjelman toteutuminen

2. Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

Kansalliset ja alueelliset tavoitteet

- Suomi: Hiilineutraalius 2035
- Kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen 2030 mennessä
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat kaavoitusta
- Uusimaa: hiilineutraali maakunta 2030
- Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus

Hyvinkään tavoitteet

HINKU tavoite (Hiilineutraalisuutta tavoittelevat kunnat):

- 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta

FISU tavoite (Kestävän kehityksen edelläkävijäkunnat)

- Ei-kasvihuonekaasupäästöjä 2050
- 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta
- Kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta

Pelikirja:

- Rakennamme tulevaisuuden Hyvinkäätä turvaamalla hyvän ilmanlaadun, pohja- ja pintavesien puhtauden sekä luonnon monimuotoisuuden. Tiedostamme vastuumme ilmastonsuojelussa sekä ilmastomuutokseen varautumisessa. Edistämme toimillamme hiilidioksidipäästöjen vähentymistä hiilineutraalisuutta tavoittelevien Hinku-kuntien tavoitteiden mukaisesti.
- Rakennettua ympäristöä suunnitellessamme ja rakentaessamme teemme päätöksiä ja toimenpiteitä, jotka parantavat energiatehokkuutta, tukevat elinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä resurssiviisautta. Näin mahdollistamme luontomme ja luonnonvarojemme säilymisen myös tulevien hyvinkääläisten ja Hyvinkäällä vierailevien iloksi.
- Edistämme kestävän liikkumisen mahdollisuuksia koko kaupunkimme alueella.

Päätöimijät:

- Kaavoitus
- Tekninen keskus

Pelikirjan kestävän kehityksen tukipilarin mittari:

- Kasvihuonekaasupäästöt Hyvinkäällä kokonaisuudessaan sekä liikenteen osuus päästöistä

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

Toimenpide	Toteuttava taho	Tavoitetaso/ mittari
Ohjataan liikenteen päästöjä pienemmiksi käyttövoiman valinnalla: 1. Paikallisliikenne 2. Kaupungin oma kalusto 3. Henkilöautoliikenne	1. Tekninen keskus ja palveluntarjoaja 2. Tekninen keskus 3. Kuntalaiset	- Liikenteen CO2-päästöt - Liikennekäytössä olevat henkilöautot - Vaihtoehtoisten käyttövoimien autokanta
Kehitetään liikkumisen palveluiden (kävely, pyöräily, joukkoliikenne, yhteiskäyttöautot) palvelutarjontaa asiakaslähtöisesti 1. Paikallisliikenne 2. Kaupunkipyörät 3. Yhteiskäyttöautot 4. Liityntäpysäköinti 5. Joukkoliikenneterminaali	1. Tekninen keskus ja palveluntarjoaja 2. Tekninen keskus 3. Tekninen keskus ja palveluntarjoajat 4. Tilakeskus ja Kaupunki (KV) (rahoitus+sopimukset) / Väylävirasto 5. Kaupunki (KV)	- Paikallisliikenteen matkamäärä - Palvelutarjonnan määrä

Toimenpide	Toteuttava taho	Tavoitetaso/ mittari
Luodaan asemakaavoituksessa edellytykset sujuville ja turvallisille kävely- ja pyöräily-yhteyksille ja toteutetaan yhteydet saman aikaisesti alueiden rakentuessa	Kaavoitus Tekninen keskus	- Asukkaiden määrä paikallisliikenteen vaikutusalueella - Toteutuneet uudet alueet
Pidetään kaupunkirakenne eheänä	Kaavoitus	Toteutunut täydennysrakentaminen
Suunnitellaan Palopuron asemanseutu hiilineutraalisuustavoitteilla	Kaavoitus	Yleiskaava
Edistetään puurakentamista	Kaavoitus Tonttipalvelut Tilakeskus	Toteutunut puurakentaminen
Edistetään kiertotaloutta vanhojen rakennusten käyttötarkoitusten muutokset ja uusiokäyttö huomioiden	Kaavoitus Tonttipalvelut Tilakeskus	Toteutuneet kohteet
Kehitetään rakennettavan alueen ekologista kompensatiota	Kaavoitus Tonttipalvelut Ympäristökeskus	Toteutuneet kohteet

3. Jätteet ja materiaalit

Kansalliset ja alueelliset tavoitteet

- Yhdyskuntajätteestä tulee kierrättää 55 prosenttia vuonna 2025, 60 prosenttia vuonna 2030 ja 65 prosenttia vuonna 2035.
- Kaikesta pakkausjätteestä tulee kierrättää 65 prosenttia vuoteen 2025 ja 70 prosenttia vuoteen 2035 mennessä.

Hyvinkään tavoitteet

FISU tavoite (Kestävän kehityksen edelläkävijäkunnat)

- Ei jätettä 2050
- Kotitalousjätteen määrä vähenee ja kierrätysaste nousee saavuttaen 65 % tason vuoteen 2030 mennessä.

Pelikirja:

- Rakennettua ympäristöä suunnitellessamme ja rakentaessamme teemme päätöksiä ja toimenpiteitä, jotka parantavat energiatehokkuutta, tukevat elinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä resurssiviisautta. Näin mahdollistamme luontomme ja luonnonvarojemme säilymisen myös tulevien hyvinkääläisten ja Hyvinkäällä vierailevien iloksi.

Päätoimijat:

- Kiertokapula Oy
- Jätelautakunta Kolmenkierto
- Tekninen keskus
- Kierrätyskeskus KIKE Hyria-säätiö

Pelikirjan kestävän kehityksen tukipilarin mittari:

- Kotitalousjätteen määrä ja kierrätysaste

Jätteet ja materiaalit

Toimenpide	Toteuttava taho	Tavoitetaso/ mittari
Edistetään kiertotalouden kehittymistä osallistumalla ylikunnallisiin kiertotalouden kehittämishankkeisiin	Tekniikka ja ympäristö, Elinkeinojen kehittäminen	Toteutuneet hankkeet
Tehostetaan materiaalina hyödynnettävien jakeiden erilliskeräystä	Kiertokapula Oy	1. Hyötyjakeiden määrän kehitys 2. Jätehuollon ajokilometrit ja CO2-päästöt
Selvitetään mahdollisuuksia kehittää Kapulan aluetta tukemaan tehokkaammin kiertotalousliiketoimintaa 1. Selvitetään mahdollisuus tarjota tilaa kiertotalousliiketoiminnalle 2. Selvitetään mahdollisuus tarjota alueellista maa-aineskoordinointia alueella	Kiertokapula Oy	Selvityksen tulos
Kehitetään alueellista kiertotaloutta edistäviä palveluita kunnille 1. Tarjotaan pilaantuneiden kohteiden puhdistamista ja maa-ainesten käsittelyä 2. Selvitetään mahdollisuutta purkubetonin ja -tiilen jalostamiselle uudisrakentamisen tarpeisiin	Kiertokapula Oy	Palvelutarjonta ja palvelujen käyttö

4. Ruoan ja veden tuotanto ja kulutus

Kansalliset ja alueelliset tavoitteet

- Vesienhoidon tavoitteena on pinta- ja pohjavesien hyvä tila 2027

Hyvinkään tavoitteet

FISU tavoite (Kestävän kehityksen edelläkävijäkunnat)

- Ei ylikulutusta 2050

Pelikirja

- Rakennamme tulevaisuuden Hyvinkäätä turvaamalla hyvän ilmanlaadun, pohja- ja pintavesien puhtauden sekä luonnon monimuotoisuuden.

Päätoimijat:

- Ateria ja puhtauspalvelu
- Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy
- Hyvinkään Vesi
- Tekninen keskus

Pelikirjan kestävän kehityksen tukipilarin mittari:

- Hävikkiruuan määrä kaupungin palvelutuotannossa
- Vuotovesien määrä vesi- ja jätevesiverkostoissa

Ruoan ja veden tuotanto ja kulutus

Toimenpide	Toteuttava tah	Tavoitetaso/ mittari
Seurataan ja vähennetään koulujen ja päiväkotien hävikkiruuan määrää	Ateria- ja puhtauspalvelut	Hävikkiruuan määrä verrattuna 2022 tasoon
Tarjotaan kasvisruokavaihtoehtoa ja seurataan kasvisruuan osuutta kouluissa.	Ateria- ja puhtauspalvelut	Kasvisruuan osuus
Varmennetaan jäteveden puhdistusta jälkikäsittely-yksikön rakentamisella	Hyvinkään Vesi	Lupaehtojen täyttäminen
Vähennetään vuotovesien määrää verkostoissa	Hyvinkään Vesi	Laskuttamaton Puhdas vesi < 20 % Jätevesi < 35 %

5. Luonnonvarat ja elinympäristö

Kansalliset ja alueelliset tavoitteet

- Kansallisen monimuotoisuusstrategian tavoitteena on pysäyttää monimuotoisuuden väheneminen ja kääntää kehitys elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä. (valmistelussa)
- Vesienhoidon tavoitteena on pinta- ja pohjavesien hyvä tila 2027
- Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat kaavoitusta
- Maakuntakaava ja Uusimaa-ohjelma

Hyvinkään tavoitteet

FISU tavoite (Kestävän kehityksen edelläkävijäkunnat)

- Ei ylikulutusta 2050

Pelikirja

- Rakennamme tulevaisuuden Hyvinkäätä turvaamalla hyvän ilmanlaadun, pohja- ja pintavesien puhtauden sekä luonnon monimuotoisuuden.
- Rakennettua ympäristöä suunnitellessamme ja rakentaessamme teemme päätöksiä ja toimenpiteitä, jotka parantavat energiatehokkuutta, tukevat elinympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä resurssiviisautta. Näin mahdollistamme luontomme ja luonnonvarojemme säilymisen myös tulevien hyvinkääläisten ja Hyvinkäällä vierailevien iloksi.

Pelikirjan kärkihanke *Aktiivinen elämyskaupunki*:

- Luontoelämykset ovat tärkeä osa kaupunkilaisten hyvinvointia ja houkuttelevuuttamme. Edistämme liikunnan, retkeilyn ja luontomatkailun edellytyksiä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Kehitämme Usmin aluetta entistä monipuolisemmaksi ulkoilu- ja vapaa-ajanviettokohteeksi.

Päätoimijat:

- Tekniikka ja ympäristö
- Ympäristökeskus
- Tekninen keskus
- Kaavoitus

Pelikirjan kestävän kehityksen tukipilarin mittari:

- Luonnonsuojelualueiden pinta-ala Hyvinkäällä
- Hyvinkään vesistöjen ekologinen tila
- Ilmanlaatu: hengitettävien hiukkasten pitoisuus

Luonnonvarat ja elinympäristö

Toimenpide	Toteuttava taho	Tavoitetaso/ mittari
Omaehtoisesti suojelluille kaupungin luontokohteille laaditaan tavoite- ja hoitosuunnitelma	Ympäristöpalvelu	Hoitosuunnitelmat laadittu
Toteutetaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien toimenpiteitä	Tekniikka ja ympäristö, Hyvinkään Vesi	Suojelusuunnitelman toteutuminen
Laaditaan vieraslajien torjunta- ja tiedotusohjelma sekä torjutaan niitä vuosittain	Tekniikka ja ympäristö	Ohjelma valmis, tehdyt toimenpiteet
Päivitetään Hyvinkään meluntorjuntaohjelma	Kaavoitus, Ympäristöpalvelu	Ohjelma laadittu
Toteutetaan Kytäjärven tilaa parantavia toimenpiteitä	Ympäristöpalvelu, alueen yhteisöt	Toteutuneet toimenpiteet Järven ekologinen luokitus

6. Ympäristötietoisuus

Kansalliset ja alueelliset tavoitteet

- Rattailla: Toimenpideohjelma ympäristötietoisuuden ja –vastuun edistämiseksi Uudellamaalla

Hyvinkään tavoitteet

FISU tavoite (Kestävän kehityksen edelläkävijäkunnat)

- Ei ylikulutusta 2050
- Kulutusperäisen hiilijalanjäljen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta

Pelikirja

- Tuemme ympäristökasvatusta ja kuntalaisten ympäristötietoisuuden lisääntymistä. Teemme laaja-alaista yhteistyötä yhdistysten ja yritysten kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- Hyvinkäällä järjestettävät tapahtumat ovat turvallisia, saavutettavia, yhteisöllisiä sekä ekologisesti kestäviä, jolloin tapahtumien ympäristöjalanjälki on mahdollisimman pieni ja niiden myönteinen vaikutus mahdollisimman suuri.

Päätoimijat:

- Sivistystoimi
- Ympäristökeskus
- Konsernipalvelut ja hallinto

Pelikirjan kestävä kehityksen tukipilarin mittari:

- Ympäristöasennekysely kuntalaisille ja henkilöstölle
- Ympäristöön liittyvät palautteet
- Kulutusperäinen hiilijalanjälki

Ympäristötietoisuus

Toimenpide	Toteuttava tah	Tavoitetaso/ mittari
Kehitetään ympäristö- ja vastuullisuusviestintää kuntalaisille ja henkilöstölle	Tekniikka ja ympäristö, viestintä	Ympäristöfoorumien toiminta, Ekotukitoiminta ja ekotukihenkilöiden määrä
Kehitetään yritys yhteistyötä vastuullisuusteemoissa	Kaupunki ja yritystoimijat	Yhteistyön toteutuminen
Opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmien kestävä kehityksen tavoitteet ohjaavat koulujen ja päiväkotien ympäristömyönteisiä arkipäytänteitä	Sivistystoimi	- Hyötyjäte ja energiakulut - Koulujen lukuvuosisuunnitelmat - Päiväkotien toimintasuunnitelmat - Kestävän kehityksen koulutuksen määrä
Järjestetään säännöllistä koulutusta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstölle kestävä kehityksen teemoista	Sivistystoimi	- Järjestetyt koulutustilaisuudet - Osallistumisen kattavuus
Jatketaan ja syvennetään kaikkien sivistystoimen toimijoiden verkostoitumista kestävä kehityksen teemoissa	Sivistystoimi	- Toteutuneet verkostoitumismahdollisuudet - Viestintä
Lisätään ympäristöasiat mukaan henkilöstön rekrytointiin ja perehdytykseen	Henkilöstöhallinto	Perehdytysuunnitelmat

Toimenpide	Toteuttava tah	Tavoitetaso/ mittari
Vähennetään työmatkaliikenteen tarvetta hybridityön avulla	Henkilöstöhallinto	Hybridityötä tekevien osuus henkilöstöstä
Kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa huomioidaan tarkoituksen mukaisesti ympäristönäkökohdat	Hankintapalvelut	Hankintojen määrä, joissa huomioitu ympäristönäkökohdat
Konserniyhteisöille asetettavissa vuositavoitteissa huomioidaan Hyvinkään Pelikirjan Kestävä kehitys -tukipilari	Elinvoima	Ympäristövaikutukset lisätty tavoitteisiin

HYVINKÄÄ